

Plk. v. v. Ivan Solovka, * 6. září 1923, + 5. září 2018

Den před svými 95. narozeninami zemřel ve Vojenské nemocnici Olomouc válečný veterán, plk. v. v. Ivan Solovka, přímý účastník největších bitev, jaké kdy československé vojsko svedlo. Byl mimo jiné nositelem Čs. válečného kříže 1939, medaile Za chrabrost, vyznamenání Za osvobození Kyjeva, vyznamenání Za osvobození Bílé Cerekve, Polského válečného kříže, Záslužného kříže ministra obrany III. stupně a jiných ocenění.

Narodil se 6. září 1923 v obci Volové na Podkarpatské Rusi, která tehdy byla součástí Československa, dnes je to ukrajinské město Mižhorje. Pocházel ze zcela nuzných poměrů, v rodině patřil k první generaci, která uměla číst a psát. Zasluhou českých učitelů působících na Podkarpatské Rusi byl vychován k československému vlastenectví. Ač nadaný, pro nedostatek finančních prostředků musel nastoupit ihned po ukončení školní docházky jako dělník na pile.

Po okupaci rodné země Maďarskem a po záboru východní části Polska Sovětským svazem na podzim roku 1939 se pod vlivem panslovanské sovětské propagandy jako šestnáctiletý hoch přidal ke skupině mnoha jiných a ilegálně překročil hranice do SSSR. Za to byl uvězněn a místo slíbeného studia a boje za svobodu vlasti byl v roce 1940 odsouzen na 3 roky do gulagu za špionáž. K výkonu trestu byl převezen do tábora Pěčora na severním Uralu při polárním kruhu, kde se stavěla železnice z Koblasu do Vorkuty k uhelným a zlatým dolům.

V této době se tam mimo jiné mohl setkat s budoucím izraelským premiérem Menachimem Beginem. V roce 1942 byl díky iniciativě plk. Heliodora Píky, velitele čs. vojenské mise v Moskvě, z gulagu vyreklamován. Byl prezentován u Svobodova 1. čs. samostatného polního praporu v Buzuluku, ale výrazná podvýživa, kdy po návratu z gulagu vážil jen 46 kg, si vyžádala před zahájením výcviku nejprve náročnou rekonvalescenci. Bitvy u Sokolova se proto ještě neúčastnil, vlastní výcvik prodělal až v Novochopersku. Od té doby byl jako spojař dělostřelecké jednotky účasten všech velkých bitev Svobodových československých jednotek, a to Kyjev, Bílou Cerekev, Duklu a Jaslo a dále pak náročných operací na Slovensku a Moravě. Svou bojovou cestu ukončil v květnu 1945 v Praze.

Již při pobytu na východním Slovensku mu bylo umožněno navštívit rodinu na Podkarpatské Rusi. Setkání bylo smutné: matka jej odmítla s poukazem, že nemůže být její syn, neboť ten je mrtev. Až tehdy zjistil, že maďarské úřady ihned po jeho emigraci rozšířily falešnou zprávu o jeho úmrtí a rodině byl dokonce vystaven nepravdivý úmrtní list, vše s cílem zamezit odchodu dalších obyvatel Podkarpatské Rusi za hranice. Matka ale tomuto úřednímu dokumentu věřila více než synovi a ani po vysvětlování a naléhání jej nepřijala za svého, snad jen otec možná uvěřil. Zlomený Ivan Solovka z rodného kraje odjel a již se tam nikdy nevrátil. Matka zemřela krátce po jeho odjezdu, s otcem ani sourozenci se již nikdy potom nesetkal.

Když se Podkarpatská Rus stala součástí SSSR, bylo Ivanu Solovkovi nabídnuto sovětské občanství, což ale odmítl a optoval pro Československou republiku. Nadále setrval v armádě, po únorovém převratu roku 1948 jej však jeho minulost vězně gulagu diskvalifikovala z patřičného služebního postupu. Z obav před pronásledováním se na důrazné doporučení nadřízeného a v atmosféře procesu se Slánským a Reicinem stal roku 1952 členem KSČ.

Maturitu na elektrotechnické průmyslovce složil až v době politického uvolnění ve druhé polovině 50. let. V roce 1968 se kriticky postavil k invazi vojsk Varšavské smlouvy a v rámci stranických prověrek byl z KSČ vyškrtnut. Jeho další osud v armádě byl řešen poměrně dlouho,

a to patrně z důvodu faktu, že byl příslušníkem původní, režimem protěžované buzulucké jednotky. Aktivní službu v armádě ukončilo jeho předčasné propuštění k 31. prosinci 1974. Dlouho pak nemohl najít zaměstnání, až byl díky nemalé statečnosti vedení olomouckého divadla přijat jako osvětlovač a tam setrval až do odchodu do důchodu.

Po roce 1989 zásadním způsobem přispěl k obnově Čs. obce legionářské v Olomouci a byl zde jejím dlouhodobým předsedou. Z titulu funkce se podílel na všech jejích aktivitách včetně besed, organizací setkání veteránů, vzpomínkových a pietních akcí, jeho vzpomínky zaznamenala i organizace Paměť národa. Od roku 2008 byl klientem Centra komplexní péče o veterány při Vojenské nemocnici Olomouc, když po ovdovění zůstal osamocen – obě děti již léta žijí v zahraničí.

Plukovník Solovka se i přes svůj pokročilý věk a vážný zdravotní stav zúčastňoval mnohých pietních akcí pořádaných Vojenskou nemocnicí Olomouc, Statutárním městem Olomouc nebo Olomouckým krajem a ještě 8. května 2017 osobně na pražském Vítkově převzal Záslužný kříž III. stupně přímo z rukou ministra obrany, což považoval za velkou čest. Ještě 3. září 2018 byl účasten na koncertu pro válečné veterány. Zemřel ve Vojenské nemocnici Olomouc po krátké nemoci den před svými 95. narozeninami, 5. září 2018.

Plukovník Solovka se stal symbolem ryzího a nezištného vlastenectví, které osvědčil nejméně třikrát – v letech 1939, 1945 a 1968. Pro Vojenskou nemocnici Olomouc bylo ctí, že mohla plukovníku Solovkovi být nápomocna a pečovat o něj.

Čest jeho památce.

plk. gšt. MUDr. Martin Svoboda
ředitel Vojenské nemocnice Olomouc